

Fra Inger Lise Fevang Jensen

Sandefjord 6. mars 2006

Til Helse- og omsorgsdepartementet
Folkehelseavdelingen
Postboks 8011
Dep 0030
Oslo

Innspill til handlingsplan for bedre kosthold i befolkningen 2007-2011

Landslaget for lærere i heimkunnskap (LLH) takker for invitasjonen til å delta på ”stormøte” i Oslo 16. februar 2006 og for muligheten til å komme med innspill til handlingsplanen for bedre kosthold i befolkningen. Vi har lest prosjektbeskrivelsen med stor interesse og støtter beskrivelsen av utfordringene på området.

Vi mener at det nye faget mat og helse i Kunnskapsløftet blir meget viktig for å bidra til å oppnå hovedmålene i prosjektet. Skolen – og opplæring i mat og helse – er sentral som arena for å redusere ulikheter i helse. Barn må få danne gode matvaner slik at det blir naturlig for dem å velge sunne matvarer!

Kartlegging av lærerkompetanse

I en undersøkelse om lærerkompetanse som SSB utførte for KUF i 1999 går det fram at bare 30 % av de som underviser i heimkunnskap selv har utdanning i faget. Mat og helse (heimkunnskap) krever solid faglig innsikt dersom undervisningen skal løftes opp over ”hverdagskunnskapen.” Læreplanen i mat og helse i Kunnskapsløftet stiller store krav til faglig kompetanse dersom opplæringen skal bidra til at elevene når kompetansemålene. Vi mener at handlingsplanen må ha med et punkt om en ny kartlegging av lærerkompetanse spesifikt i faget mat og helse.

Mat og helse som prioritert område i Kunnskapsløftet.

Undersøkelsen fra 1999 viser også at det er det eldste lærerne som har den største fordypningen i faget (fra 60-180 stp.) Vi vet at det ikke er blitt utdannet et tilsvarende antall unge lærere med slik fordypning. Det er sentralt for kvaliteten på undervisningen at mat og helse kommer med som et av de prioriterte fagene for kompetanseutvikling med Kunnskapsløftet. I undersøkelsen fra 1999 (SSB) kommer det fram at lærere i heimkunnskap i mindre grad enn lærere i andre fag ble oppfordret av sin rektor til å gjennomføre etter- og videreutdanning. Vi ber om at skoleeier gjennom handlingsplanen blir oppfordret til å sikre kvalifiserte lærere i mat og helse.

Faget i lærerutdanningen

I Rammeplan for allmennlærerutdanning, 2003, er tre grunnskolefag obligatoriske, KRL, norsk og matematikk. De to neste studieårene - 3. og 4. studieår - kan allmennlærerstudenter velge fritt blant alle de 11 grunnskolefagene. I tillegg kan de også velge skolerelaterte fag (Rammeplan for allmennlærerutdanning 2003). Denne åpne allmennlærerutdanningen gir liten

sikkerhet for hvor mange studenter som hvert år velger mat og helse (heimkunnskap). Landslaget ber om at det i handlingsplanen legges opp til å undersøke hvor mange som fram til nå har valgt fordypning på fagområdet i forhold til hvor mange som valgte heimkunnskap etter Rammeplanen for allmennlærerutdanning, 1999. Vi er også av den oppfatning at innholdet i nåværende rammeplan for heimkunnskap ikke i tilfredsstillende grad ivaretar kompetansemålene i læreplanen i mat og helse i Kunnskapsløftet.

Mat og helse i førskolelærerutdanningen.

I Rammeplan for førskolelærerutdanningen er fagområdet kosthold og ernæring lagt til faget naturfag med miljølære. Så vidt vi kjenner til er det ikke praksis i matlaging og hygiene i dette studiet. Vi ber om at rammeplan for førskolelærerutdanningen styrkes på det matfaglige området, både teoretisk og praktisk. Det trengs derfor kompetanseheving for ansatte i barnehagene på dette feltet. Det må lages klarere retningslinjer for matservering i barnehager.

Helsestasjonsarbeidet

Handlingsplanen skal ha barn og unge som hovedmålgruppe. I barne- og ungdomsårene etableres vaner som vil vare gjennom hele livet. Barn og unge er prisgitt og avhengige av valgene omsorgspersonene deres tar. Det er derfor sentralt at helsesøster/helsepersonell som er i jevn kontakt med småbarnsfamiliene har en solid mat- og ernæringsfaglig kompetanse. Det bør utarbeides veiledninger og materiell til formidlingsarbeidet med basis i offisielle ernæringsanbefalinger.

Øvrige ideer til handlingsplanen

Vi anbefaler også at det arbeides med disse områdene i handlingsplanen:

- at matvaremerkingen blir enklere tilgjengelig for forbrukeren
- at tilsynsmyndigheten hos fylkesmennene (utdanningsdirektører og fylkesleger) har en tydeligere oppgave med tilsyn av mattilbudet på skoler og barnehager
- at det blir tilgang på kaldt drikkevann i alle offentlige bygg der publikum har tilgang
- at fruktabonnementsordningen for skoler utvides til barnehager og arbeidsplasser
- at det lages anbefalinger for mattilbud på arbeidsplasser
- at brus- og sjokoladeautomater blir fjernet fra offentlige bygg
- HMS-virksomheten i bedriftene bør
 - stimulere arbeidsgivere til å legge til rette for fysisk aktivitet i arbeidstiden
 - pristiltak, f.eks. subsidiert frukt på arbeidsplasser
- Oppfordre NRK igjen til å fylle rollen som folkeopplyser på det matfaglige området - i Ingrid Espelid Hovig og Kåre Norums ånd - med programmer tilpasset vår tid!

På vegne av styret i Landslaget for lærere i heimkunnskap

Inger Lise Fevang Jensen/nestleder i LLH